

Oświadczenie złożone przez senatora Tadeusza Arłukowicza na 7. posiedzeniu Senatu w dniu 14 marca 2012 r.

Oświadczenie skierowane do minister rozwoju regionalnego Elżbiety Bieńkowskiej

Szanowna Pani Minister!

W dniu 13 grudnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła koncepcję Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030, która klasyfikuje Białystok jako ośrodek o znaczeniu krajowym, nie zaś jako ośrodek metropolitalny. Tego typu zapis budzi moje najwyższe zaniepokojenie.

Zgodnie z uchwalonym dokumentem za metropolie można uznać te ośrodki (wraz z ich obszarami funkcjonalnymi), które stanowią centra zarządzania gospodarczego na poziomie co najmniej krajowym, mają duży potencjał gospodarczy, oferują szereg usług wyższego rzędu i pełnią funkcje symboliczne, charakteryzują się wysoką zewnętrzną atrakcyjnością turystyczną, dużymi możliwościami edukacyjnymi i tworzenia innowacji, mają zdolność do utrzymywania relacji handlowych, naukowych, edukacyjnych, kulturowych z międzynarodowymi metropoliami oraz charakteryzujących się wysoką wewnętrzną i zewnętrzną dostępnością transportową. Jako ośrodki spełniające te warunki koncepcja wymienia Warszawę, Aglomerację Górnośląską, Kraków, Łódź, Trójmiasto, Poznań, Wrocław, bipol Bydgoszczy z Toruniem oraz Szczecin. Dodatkowo, pomimo braku lotniska obsługującego ruch pasażerski, do ośrodków metropolitalnych jako jedyne miasto z Polski Wschodniej zaliczony został Lublin.

W świetle wcześniejszych ustaleń zawartych w Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007–2015 i Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 brak Białegostoku na tej liście nie znajduje uzasadnienia. Obydwa wspomniane dokumenty wskazują bowiem na potrzebę wzmocnienia funkcji metropolitalnych Białegostoku jako największego ośrodka w północno-wschodniej części naszego kraju. Tymczasem zapisy ujęte w KZPK w perspektywie mogą spowodować zastój w rozwoju zarówno samego miasta, jak i całego regionu, który w dużej mierze pozostaje pod wpływem gospodarczego i społecznego oddziaływania stolicy województwa.

Przy całym zrozumieniu dla autorów dokumentu, którego wagi nie sposób przecenić, jako senator z okręgu obejmującego całość Białostockiego Obszaru Metropolitalnego muszę podkreślić, jak istotne jest nadanie statusu ośrodka metropolitalnego stolicy województwa podlaskiego.

Ocena potencjału Białegostoku na podstawie danych z 2009 r. nie odzwierciedla stanu rzeczywistego. Dziś nasze miasto jest uznawane za najszybciej rozwijający się ośrodek w kraju, co znajduje potwierdzenie w wielu niezależnych rankingach. Białystok przoduje zarówno pod względem dynamiki demograficznej (liczba mieszkańców Białostockiego Obszaru Metropolitalnego przekracza 500 tysięcy), rozbudowy infrastruktury, jakości życia w opiniach mieszkańców, w oparciu o wartości takie jak bezpieczeństwo czy ochrona środowiska, jak i – co szczególnie istotne – umiejętności pozyskiwania i wykorzystywania środków unijnych. W stolicy Podlasia funkcjonują i powstają nowe instytucje kulturalne o zasięgu regionalnym i krajowym. Rozwija się infrastruktura turystyczna oraz okołobiznesowa, jak na przykład strefa ekonomiczna czy Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. Miasto skupia najważniejsze i wysoko oceniane uczelnie wyższe, zarówno elity biznesu, jak i świata nauki ściśle współpracują z przedstawicielami sąsiednich województw, a także innych krajów, w tym najbliższych państw ościennych – Litwy i Białorusi.

Cieszy mnie fakt, że koncepcja przyjęta przez Radę Ministrów zawiera niezwykle ważne założenie – osiągnięcie rozwoju inteligentnego, zrównoważonego oraz sprzyjającego włączeniu społecznemu, które musi opierać się na założeniu, że w korzyściach ze wzrostu gospodarczego w pełni uczestniczą także regiony najbardziej oddalone od centrów rozwoju, co zwiększa spójność terytorialną kraju. Nie uda się jednak, w mojej ocenie, realizacja tego celu, jeśli zapisy koncepcji nie uwzględnią aktualnej sytuacji Białegostoku i w rezultacie będą generowały ryzyko zahamowania procesu nadrobienia zaległości cywilizacyjnych obszaru wschodniej Polski.

W 2030 r., według autorów dokumentu, „Polska Wschodnia jest regionem dostępnym, konkurencyjnym oraz spójnym z centrum kraju. Główne miasta Polski Wschodniej pełnią funkcje stymulujące rozwój (...) Ośrodki regionalne położone w pobliżu granicy zewnętrznej UE czerpią dodatkowe korzyści z intensyfikacji współpracy transgranicznej. Podniesienie jakości edukacji, rozwój zasobów ludzkich, dostępność usług pu-

blicznych oraz szerokopasmowego internetu stymuluje wykorzystanie potencjału i wzrost konkurencyjności tej części Polski. Realizowane są wspólne twarde i miękkie projekty wspierające zrównoważony rozwój obszarów po obu stronach granicy, szczególnie w zakresie ochrony środowiska, rozwoju turystyki i inicjatyw kulturowych.”

Szanowna Pani Minister, to jest piękna wizja przyszłości, jeśli chcemy, by w 2030 r. Polska Wschodnia tylko nieznacznie różniła się od tej, którą widzimy dziś.

Przy założeniu dynamicznego rozwoju części kraju w oparciu o potencjał policentrycznej sieci metropolii brak ośrodka tego typu w północno-wschodniej Polsce spowoduje dalsze pogłębienie istniejących dziś dysproporcji. Białystok potrzebuje statusu metropolii nie dla siebie i swojego prestiżu, ale dla kontynuowania zmian zachodzących w regionie w ostatnich latach, w oparciu o zapisy koncepcji, planów i strategii stworzonych na poziomie centralnym. Nie będziemy w stanie tego zrealizować, kiedy rola miasta zostanie w nich zmarginalizowana.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pani Minister z prośbą o odpowiedź na następujące pytania.

1. Na jakich przesłankach opierało się Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, nadając w Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 miastu Białystok status ośrodka regionalnego, nie zaś metropolitalnego?

2. Czy na obecnym etapie prac legislacyjnych możliwa jest zmiana zapisów koncepcji i poszerzenie listy ośrodków metropolitalnych o Białystok?

3. Na jakie wsparcie, szczególnie pod względem inwestycyjnym, organizacyjnym i finansowym, będą mogły liczyć ośrodki metropolitalne? W jakim zakresie wsparcie to będzie wyższe od wsparcia dla ośrodków o znaczeniu regionalnym?

4. Czy Białystok, skoro nie uzyskał statusu miasta metropolitalnego, a jest uznany za wiodący ośrodek stymulujący rozwój całego województwa podlaskiego, może liczyć na inne, dodatkowe formy wsparcia, zarówno finansowe, jak i prawne lub instytucjonalne?

Z poważaniem
Tadeusz Arłukowicz